

El pou del vernís

Butlletí
d'informació

Editorial

Comencem el nou curs amb la voluntat d'enriquir el patrimoni cultural de la nostra vila i el nostre equip ja està confeint el programa d'activitats pel proper curs 2005-2006.

Ateses les nostres limitacions, car l'aportació municipal no ens permet d'arriscar-nos en projectes ambiciosos i força interessants per Esplugues, i molt em penso que no acaben d'entendre què és un Grup d'Estudis qüestió que altres ajuntaments sí que ho comprenen, farem el possible per insistir en la nostra tasca encaminada a la recerca de la nostra identitat i del que encara amaga la nostra història.

Un dels temes que ens preocupa és el Monestir de Montsió, a cura de les monges dominicanes, així com altres projectes de l'ajuntament relatius al centre d'Esplugues. Ens cal reflexionar amb serenitat amb els nostres socis, no tots unànimes al respecte i, per això, convocarem en breu una assemblea en algun local que permeti manifestar-se als nostres associats i a determinades persones significatives convidades a una discussió sobre el tema, per elaborar un document definitiu sobre el tema, en el qual no es contemplarà cap interferència externa.

El nostre Grup d'Estudis no és pas una multinacional i, per tant, les nostres limitacions són ben evidents. Amb tot farem el possible per incidir en aquells aspectes públics que reclamin el nostre posicionament i sobre els quals hi tenim tot el dret en manifestar-nos.

Com ja hem demostrat, el Grup d'Estudis està disposat a col·laborar amb d'altres grups o col·lectius que treballin eficaçment per Esplugues i pel país. Això ens allunya de qualsevol òrbita política concreta, car la composició dels nostres associats és força variada i esdevindrà suïcida arriscar-se amb actituds polítiques d'un color concret.

De cara el futur, us podem avançar que aquest proper exercici contempla activitats força interessants, incloent les Trobades de la Gent Gran que prometen ser molt suggestives i que són una línia de recuperació històrica que no podem abandonar fins que no s'hagin esgotat totes les fonts possibles que ens ajudin a recuperar el passat d'Esplugues.

En altres aspectes, seguim mantenint estrets lligams amb la Coordinadora de Centres d'Estudi de Parla Catalana i de l'Institut Ramon Muntaner que ens relacionen amb centenars de centres de tota l'àrea catalanoparlant. Cal saber que el nostre Grup d'Estudis d'Esplugues no s'hi troba sol i desemparat sinó integrat en una estructura d'abast geogràfic molt ampli.

I en la molt discreta activitat de la nostra Entitat, esperem seguir gaudint de la vostra confiança i suport en aquest nou exercici.

Esplugues de Llobregat: Recursos didàctics

Recursos sobre la geografia física i política del nostre municipi.

La pàgina web que seguidament us donem a conèixer pretén oferir a les escoles d'Esplugues un seguit de recursos didàctics sobre el Coneixement del Medi Natural i Social sobre el municipi on vivim. Evidentment aquests recursos no són sols útils pels infants, sinó que ho són per a tota persona, jove o adulta, que amb un afany de conèixer i saber arriba a descobrir la geografia del nostre municipi.

La pàgina web amb la que cal treballar la podreu trobar en aquesta adreça electrònica:

<http://www.xtec.net/~jflorenz>

(El símbol ~ s'escriu a l'ordinador tenint activat el bloc numèric del teclat, i prement alhora les tecles alt+126).

Els objectius del projecte

- Oferir a la població escolar del municipi, infants i joves, una eina d'estudi i anàlisi del què és i el què va ser el municipi on viuen.
- Donar a conèixer els elements de les ciències socials i naturals que permetin la construcció d'un coneixement científic del municipi on viuen.
- Donar a conèixer d'una manera clara i sintètica els grans trets de la història i la geografia del municipi.
- Proporcionar eines didàctiques, tant documentals com instrumentals, que ajudin als mestres i professors en la seva tasca docent.
- Oferir recursos didàctics que recolzin aquests aprenentatges: trencaclosques, preguntes, documentació, plànols, fotografies.

Objectius didàctics

- **Municipi.** Oferir una anàlisi de l'extensió i organització del municipi, els pobles veïns i els seus símbols com a tal.
- **Geografia física.** Donar a conèixer les unitats bàsiques del relleu: muntanya, plana, sòl, subsòl i toponímia.
- **Paisatge.** Donar elements d'anàlisi del paisatge, la seva evolució al llarg del temps i l'organització territorial del municipi. Analitzar com va ser el paisatge agrari, l'industrial i el paisatge urbà actual. (en procés de redacció).

Metodologia de treball

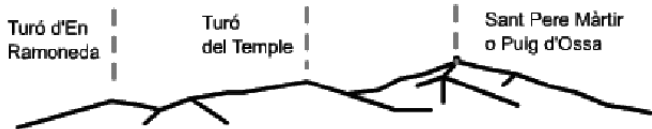
(Continua a la pàgina següent)

(Ve de la pàgina anterior)

Es presenten a partir de la pàgina web tres eines de treball diferents.

1. Els documents d'informació, els continguts.
2. Les fitxes de treball per a l'aula.
3. Les activitats interactives.

1.- **Els documents d'informació**, que tant es poden emprar a partir de la web o en suport paper, serviran per a que l'alumne pugui

conèixer el municipi i les seves característiques.

Per aquest motiu el mestre ha de proporcionar accés a la pàgina web de treball o bé a una còpia dels continguts d'aquesta. La consulta de les seves dades, plànols i fotografies i dibuixos proporcionaran una informació imprescindible per resoldre els dubtes.

2.- **Fitxes de treball per a l'aula**. A l'aula, el mestre proporcionarà les fitxes de treball per que vagin elaborant les respostes després de l'explicació del mestre sobre l'organització del municipi i les formes del relleu, etc.

Aquestes fitxes estan elaborades per cicles i amb el programa word. D'aquesta manera el tutor podrà reeditar-les i modificar aquelles preguntes i activitats que cregui convenient.

3.- **Activitats interactives**. Estan compostes per un conjunt de tres activitats diferents: trenca-cosques, preguntes i jocs. Els trenca-cosques treballen els plànols i esquemes bàsics, havent d'ordenar-los adequadament. Les preguntes donen amb botons les

respostes de manera immediata la resposta, o bé, mitjançant un formulari, cal introduir la resposta adequada. Els jocs són una ruta d'activitats que cal llegir atentament per tal de desenvolupar-les adequadament i arribar a conèixer les seves solucions. Aquests jocs treballen els conceptes didàctics mitjançant encaixos. Totes aquestes activitats estan programades amb so.

Els continguts, aproximació

Només per a fer una introducció al treball exposat vull fer-vos unes preguntes simples i gràfiques. Sabríeu contestar-les? Segur que sí!

Les unitats bàsiques del relleu d'Esplugues són dues: la muntanya i la plana. Aquestes dues unitats estan solcades per torrents. Les sabríeu situar en el plànol?

Les muntanyes que tenim al nostre municipi són tres, integrades dins de la Serra de Collserola. Quin nom reben actualment?

També hi podem trobar tres colls que separen aquestes muntanyes. Com es diuen?

Josep Florenza i Brillas
CEIP Isidre Martí

Esplugues de Llobregat, 21 de setembre del 2005

Si voleu fer-vos socis/sòcies ompleneu aquesta butlleta o una fotocòpia i envieu-la al Grup d'Estudis d'Esplugues.

En/Na		Telèfon	
Adreça			
Població			
C.P.		e-mail	
Estic interessat/da ☐ Fer-me soci/a ☐ Rebre informació activitats			
Col·laborar com			
Quota soci/a: 25 euros l'any	☐ adjunt taló	☐ compte corrent	
signatura			

NOU NÚM. DE FAX
93 473 29 87

Telèfon:
93 473 44 12

Dimecres de 18,30 a 20,00 h

NOU e-mail:
grupestudisesplugues@hotmail.com

Seu:
Casal de Cultura Robert Brillas
Àngel Guimerà, 38
08950 Esplugues de Llobregat

TROBADES MENSUALS
AMB LA GENT GRAN
DEL NOSTRE POBLE

Et convidem a passar una agradable vetllada tot escoltant les vivències, anècdotes i els records de la gent que ha escrit la història del nostre poble.

Dia: El primer dijous de cada mes

Lloc: Casal de Cultura Robert Brillas - Sala Pau Sans i Guitart

Hora: a les 19.30

III Per a què serveix el civisme?

Des de les tradicionals teories rousseauianes i hobesianes, hom té la temptació d'atorgar a l'Estat el monopoli d'indicar-nos paternalment què hem de fer i què hem de deixar de fer, per assolir una determinada pau social. Així la coneguda sentència: "Homo hominis lupus", arriba a ser un dels cítics slogans del poder per no deixar que la societat resolgui per sí sola unes difícils relacions que exigeixen capteniment i serenitat per part de llurs membres.

Els temps han canviat molt i hom constata que des del poder s'ha magnificat la tutela de l'Estat el qual, per altra part, té una important comesa a desenvolupar. Però cal saber que, per a mantenir l'estabilitat d'un Estat, cal que els súbdits facin ús d'una prerrogativa que, paradoxalment, sempre ha fet por al poder absolut que pot contemplar un Estat.

Ens estem referint al fet que la ciutadania s'atengui a unes determinades regles de joc, com a condició necessària o bé per mera lògica social, en la que es troben involucrats tots els ciutadans, com a garants de la seva voluntat explícita de pertinença i acatament de l'ordre legal que emana de l'Estat. Però el nucli d'aquesta voluntat ciutadana és, precisament que, en la consciència de cada ciutadà, hi hagi la voluntat decidida d'acatar unes normes generals que l'afecten en l'ordre social.

Que l'estratègia de l'Estat pot ser discutible és tot un altre tema i, si cal, tot moviment revolucionari pot esdevenir imparabile i convenient, si l'Estat s'aparta de la voluntat popular i general. Però allò que és important són les regles d'aquest joc que esmentàvem, i que malgrat les nombroses convulsions socials i polítiques de la història, han tornat a emergir i reeixit com a condició indispensable de convivència humana.

Això vol dir que els ciutadans són conscients dels seus drets i deures, altrament denominat civisme, amb el fi d'harmonitzar el cos social amb el qual un Estat ha de vetllar i procurar el dinamisme i bona salut social dels súbdits. Aquesta voluntat ciutadana està per damunt de l'Estat i aquesta és la raó de la seva importància, car l'Estat és un mer producte de la ciutadania no pas el seu origen.

Atemptar contra el civisme, no sols és atacar frontalment l'Estat que coordina el col·lectiu social sinó que esdevé una veritable corrosió de la sociabilitat ciutadana. Aquesta és la raó fonamental dels instruments coercitius de l'Estat que no fan més que defensar a la ciutadania que li dóna la seva raó de ser.

JM. Puiggròs

Els nostres carrers

ANGELS, c. dels - Esperits celestials, missatgers de Déu i superiors als homes. En el Nou Testament són instruments del regne de Déu. L'Església catòlica ha proclamat article de fe la veritat de l'existència dels esperits purs. D'altres creences, i entre elles el protestantisme, els hi han donat menys importància.

Es troba en la zona de la Miranda, entre els carrers Ramon Llull i el de la Rosella. Aquest carrer va ser obert, amb la urbanització de la Miranda, entre els anys 1945-1950, iniciada pel senyor Joaquim Nebot.

ANTON FORTUNY, c. d'

(Esplugues de Ll. 11.1.1932 - 13.2.1974)

Va estudiar per A.T.S. i es va especialitzar en Podologia. De temperament inquiet tant en l'aspecte social com en el religiós, va saber compaginar les seves tasques professionals amb altres activitats: "Equips de matrimonis", Creu Roja local, de la que en va ser president, i a l'Ajuntament va ser regidor desenvolupant diverses responsabilitats. El seu caràcter altruista el va portar a complir fins al límit, fins els últims dies de la seva vida, ben curta certament, però rera seu va deixar una tasca que perdurará sempre. El ple de l'Ajuntament del dia 27 de febrer de 1975, aprovà dedicar un carrer a aquest esplugu tan estimat pels seus conveïns. És un carrer que transcorre entre la carretera de Laureà Miró i l'autopista, en direcció Sant Just. Hom hi troba l'edifici de l'INEM i diversos establiments d'indústries i comerços.

ANTONI GAUDÍ I CORNET, c. d'

(Reus 1852 - Barcelona 1926)

Arquitecte, es titulà el 1878 a Barcelona. Aconseguí una plàstica i unes formes estructurals pròpies, els dos aspectes bàsics d'allò que hom pot definir com estil gaudinià. La Sagrada Família, (1900) el parc Güell, La Pedrera són les seves obres més destacades a Barcelona, el palau Episcopal d'Astorga, i el palau del Marquès de Comillas a Santander són també obres seves importants a l'estat espanyol.

El carrer d'Antoni Gaudí es troba al barri de Can Vidalet.

Roser Camps

Font de documentació: "Enciclopèdia Catalana" i la col·laboració de la senyora Mª Rosa Vergés, vídua de Fortuny

Sabies que...?

Roser Camps

Documentació: "Calaix de sastre" de Rafael d'Amat i de Cortada, baró de Maldà i "Tornant a mirar" de Pasqual Juan i Lloret

Sabies que...? Al barri de la Plana, gairebé al límit amb l'Hospitalet es pot veure una casa singular, la casa del senyor Domingo o "Castell dels Tres Dragons", nomenada així pels "merlets" o balustres que coronen la teulada, i que li confereixen donades les dimensions de la casa, una imatge de castell. Fou construït com a residència d'estiueig, en la segona meitat del segle XIX. És un dels edificis més peculiars d'Esplugues, i malauradament avui es troba en estat ruïnós, per la qual cosa seria un dels edificis a protegir i recuperar per al barri de La Plana.

Sabies que...? Sabem per les cròniques del "Calaix de Sastre" del Baró de Maldà, els plats típics que es cuinaven a Esplugues per la Festa Major, no només a Can Cortada, la seva residència, sinó a d'altres cases del poble: els préssecs de vinya farcits de carn amb guarnició de prunes i pinyons, rostit de colomins i capons farcits. Posteriorment, als nostres dies, s'ha recuperat la recepta dels préssecs de vinya farcits, que hom ha intentat constituir-lo en plat de Festa Major.

Sabies que...? La tradició ceramista a Esplugues, amb la fàbrica Pujol i Baucis al capdavant, tingué un exponent també molt important en el forn de Cal Diví, - a la carretera de Laureà Miró, prop de Can Clota - més modest però no per això menys interessant. Artistes de la talla d'en Xavier Nogués, Josep Aragay, Josep Jordi Guardiola, entre d'altres, anaven a Cal Diví a aprendre tècniques i coure peces que després han passat a formar part del Patrimoni artístic del nostre país.

Flora de Sant Pere Màrtir

TRÈMOL

Populus tremula
Fam. Salicàcies

El trèmol és un arbre de fulla caduca propi de la muntanya mitjana, difícil de trobar més avall dels 300 m.

L'únic exemplar que jo conec aquí a St. Pere Màrtir és a la torrentera de més a l'esquerra de les que es formen a la Plaça de les Bruixes, dins el terme de St. Just; és un arbre solitari, molt alt pel fet d'estar encaixonat dins el fons del torrent que és on troba prou captació d'aigua.

En el paisatge verd habitual passa ben desapercebut, i és ara a la tardor que té els seus (pocs) dies de "glòria" quan les fulles agafen de primer un color groc llimona que ben aviat tomba a groc daurat molt fotogènic i es destaca del verd fosc dels pins dels voltants.

El trèmol té l'escorça llisa i blanquinosa, el brancatge, que surt de baix de tot, tirant a vertical i el conjunt afusat i esvelt arriba fins a uns 20 m. d'alçada.

Les fulles fan de 5 a 7 cm., contorn més o menys circular i les vores una mica ondulades i irregulars.

La característica més rellevant dels trèmols és el peciòl de la fulla, que té de 5 a 8 cm. i és aplanat en lloc de rodó. Aquesta peculiar estructura fa que les fulles gaudeixin d'una excepcional mobilitat (d'això a l'arbre li ve el nom) i encara que no corri un alè d'aire sempre es vegin oscil·lar bo i suggerint una sensació de fresca al seu voltant.

En el cas del trèmol que descriu els peciòls no ho són massa d'aplanats tot i tenir les fulles ben diferents de les dels pollancres. Les fulles del "meu" trèmol s'assimilen a les dels trèmols purs, això em fa pensar en una possible hibridació que en les salicàcies es dona sovint.

Dins la monocromia dels verds de tot l'any, aquest magnífic color groc d'ara, és l'indicatiu, el subratllat, el contrapunt tardoral, talment una lluminosa flamarada de comiat, abans que no ens arribi l'hivern.

Tardor del 2005
Andreu Ferret

Jordi Portillo i Martí

Hem de lamentar l'òbit del bon amic del Grup d'Estudis d'Esplugues, Jordi Portillo i Martí, que ens va deixar als 71 anys a causa d'una inesperada dolència pancreàtica.

La personalitat de Jordi Portillo era força coneguda en les sessions de la nostra Entitat, arrel de la seva intervenció en les Trobades de la Gent Gran, on ens explicà amb força detalls tot el món de la lleteria, activitat que fou de la seva família que es va establir a Esplugues. Va participar generosament en l'aportació de dades relatives a la seva activitat i també ens va acollir amablement a casa seva.

Acompanyem el sentiment a la seva família i lamentem sincerament la pèrdua d'un bon amic i d'un espluguï força conegedor de la història de la nostra vila.

Pasqual Juan i Lloret

A l'edat de 87 anys ens va deixar el passat 17 de juliol Pasqual Juan i Lloret, present durant molts anys en les pàgines de Vida d'Esplugues i prolífic autor en prosa i poesia. Val a dir que era, tanmateix, un home força erudit i d'una sensibilitat extraordinària, que mereixia un millor reconeixement per part de la ciutadania i dels estaments del poble. Fou present en nombroses activitats de la vila, incloent la seva presència en les Trobades de la Gent Gran organitzades per la nostra Entitat.

Amb ell es perd un dels puntals culturals d'Esplugues i una referència necessària en les tasques de recuperació històrica.

Acompanyem, doncs, amb el sentiment a la seva família i el tindrem força present en el nostre record com un ciutadà que va cremar la seva vida al servei d'Esplugues.

Pel seu interès, transcrivim el text de la següent moció presentada per E.R.C. a l'Ajuntament d'Esplugues aquest mes de setembre, que s'inscriu de ple en la conservació del patrimoni, un dels objectius primordials de la nostra Entitat.

Moció relativa a la protecció de la torre de ventilació i elevació d'aigües de l'antiga mina Vidal.

El dia 5 d'agost de 1862 Bartomeu Vidal, propietari de la desapareguda finca de can Rosàs d'Esplugues, compra la finca de can Cortes a Sant Just Desvern per una raó molt concreta, la riquesa d'aigües de can Cortès i la manca d'aigua a les seves finques situades a La Gleva d'Esplugues.

A partir d'aquesta compra Vidal promou les obres encaminades a portar l'aigua des de la seva finca de Sant Just fins a can Rosàs.

Per tal de poder garantir la salubritat de les mines es feien unes torres de ventilació que també eren aprofitades per elevar les aigües i poder salvar els desnivells propis del terreny.

Avui en dia la mina Vidal ja és pràcticament desapareguda, només ens queda com a testimoni de la seva existència algunes entrades de registre i una solitària i amagada torre de ventilació situada a la confluència entre la barriada coneguda actualment com Sant Llorenç i la Ronda de Dalt.

Atenent que l'equip de govern ha encarregat a la Diputació de Barcelona l'elaboració de la revisió del catàleg de protecció del patrimoni històric local i que aquesta torre de la mina Vidal no està inclosa en l'actual catàleg, el Grup Municipal d'Esquerra Republicana de Catalunya presenta la següent:

Proposta d'acord.

Punt únic. El Ple de l'ajuntament d'Esplugues insta a l'equip de govern a iniciar els tràmits necessaris per garantir la preservació i protecció de la torre de ventilació i elevació de la mina Vidal declarant-la Bé Cultural d'Interès Local.

Jordi Figueras i Bofill
Portaveu del G. M. d'ERC-AM